

Euskal Herrian arazo horren kontzientzia eskasa dugu. Bizitza- kalitatearen problema planteatzea, luxoa dirudi. Masa mailan planteatu den arazo bakarra, nuklear zentralena izan da. Eta se- guru urrats bat baino gehiago aurreratu dugula hor. Baina arazo osoaren ikuspegi globalik ez dugula ematen du. Presa du zenbait arazo denen aurrean planteatzeak: gure hibai zikinak, gure hirien eraketa, gure mendietako pinua, gure aire pozoindua, gure lur-eraketa, etc. Ez dugu arazo larri hauen guztien politizatzea eskatzen, baizik eta politikak ekologiako problema haintzat hartzea bere programatan. Ez dela arazo tekniko bat gogoratu beharko zaio eskuinari (teknokratek ezin dezaketela konpon, beraz); ez dela bazter-arazo bat gogoratu beharko zaio ezkerriari. Zibilizazio problema da. ■ *Joan Altzibar.*

Aditz sintetiko batua

Batzorde lagunen ohorez

Gaur, 1977ko apirilaren 6an, Asteazken Sainduz (ene herrian Barrabas Eguna), Euskaltzaindiko Aditz Batzordearen lanik nagusien- taktako bat bukatutzat edo eman da: aditz sintetikoaren bateragintza. Batzorde honi esker, euskara baturako behar duen aditza prest izan- en du Euskal Herriak.

Barruan bai, baina zerbait alboan egon naizen honek, mirespe- nez beteta ikusi eta entzun ditut eztabaidak, beroaldiak, lagunarte ona, giza-lege jatorra eta denek ihardunaldi asperkaitzetara ekarri duten jakitate. Irabazi eta galdu, norberarena aurrera bultzatzea eta inorenaren aurrean amoreman: horrela bete da elkarriketaren giza- legea.

Hiru balio aipagarri gogoratuko nitzuke Batzordeak hurratu duen ibilbidean: zientifikoa, historikoa eta politikoa. Batak bestea- ri, eta hirurek elkarriz lagundu behar izan diote, asmoa bere helbu- rura hel zedin. Hiru zutabe horien gain jaso ahal izan da dena. Zientziak ez ditu isilarazi une honetako beharrian historikoak, eta hizkuntzak premiakoa duen irakas politika batetarako lehenengo batasun-pausoak txitean-pitean eman egin dira.

Zientzia. Jakina denez, oso aberastu dira XIX-XX. mendeetan euskarari buruzko lanak eta jakintza; bide luzea egin da, Bonapar- te-ren lanetatik hasita, gaurko «Fontes Linguae Vasconum»raino. Hala ere, Euskaltzaindiak eta beronen Batzorde honek badakite, jakin, linguistengandik aditzaren azterketa zabal eta ugariak behar ditugula oraindik. Bestalde, gainerako hizkuntzek ere ez diete itxa- ron estudio horiei guztiei, beren batasun idatzia eratzeko. Eta euskararen kasua ez da, honetan ere, ametszeko munduren bate- takoa. Hori da alde bat, baina badago besterik.

Aditz batuaren Batzorde honetan lehen-lehenik miretsi dudana, lagunen jakitatea izan da. Asko dakite horiek. Arazorik katramilatsuenetan ere —eta hamaikatxo izan da, gero— beti izan da argibideren bat eman zezakeenik. Gehienetan, eritzi helduak eta eginak zeuzkaten batzordekideek. Ezagupide haundiz lan egin dute. Elkarrizketa posible izan da, ordea, jakitate eta eritzi ezberdinak tartean zirela ere. Horra, gure beste lan askotarako eredu edcr bat: gauzak badakizkigunaren ustearekin, elkarrizketa erosoaz ez galztea.

Historia egin du Batzordeak, esku artean zuen betekizunari erantzutean. Genekartzan bideak ukatu gabe, baina etorkizunerako haik gaudituz, etorbide zabalago eta batuagoa mamitu nahi izan da. Hizkuntzaren historia aurrera bultzatu da. Eta areago ere: Batzordeak eginkizun horren kontzientziarik ukan du. Alde horretatik ere ez du itsurik ihardun; jakinaren gainean lan egin da, unean uneko erabakietan boto kontziente bat emanez. Aditzaren bateragintzan, beraz, gramatik batasuna ezezik, herri baten nortasunari lagundu nahi izan zaio.

Eta horrexegatik eta zentzu bakar horretan, *politika* egin da. Ez alderdi honen nahiz haren politika, Euskal Herriaren politika bakarra baizik. Honetan ere, esan beharra dago, euskaldunok eta Euskaltzaindiak ez dugu deus asmatzen. Europako erromantzeen gramatikariak, esate baterako, aspaldidanik ikusi zuten gizarte modernoetarako hizkuntza nola treba: batasuna eginez eta mintzaira kalerako eta gizarte-agintearentzat erreminta egokia bihurtuz. Batzordeak batasun-politika eskaintzen dio euskarari. Erabakiak hartzera zirikatu nahi du Euskaltzaindiak idazleria, eta, euskararen hizkuntz Akademia bera denez, erabaki horik nondik nora joan litezkeen ere esan egiten die idazleei.

Niretzat, Euskaltzaindiaren norabide horiek, neure nahiz inoren eritzi ikasienak baino gehiago balio dute, nire praxi nazionala idazlanetan hezur-mami egitean. Gaur eta hemen, Euskal Herrian, ez baitago hizkuntza neutralik. Eta, horregatik, ni, *gaur eta hemen* horretan, batasuna eman diezagukeen Euskaltzaindiarekin nago. ■ *Joseba Intxausti*.